

KENNIS VERBINDEN

EEN FRISSE BLIK UIT TANZANIA

Pieter Rop

Christine Wagner is werkzaam voor Hivos, een van de initiatiefnemers van Age of Wonderland, 100 Days of Learning. Een programma waarbij mensen uit de hele wereld hun persoonlijke kennis en wijsheid met anderen delen om de wereld te verbeteren. De ambitie van dit programma is om los te komen van de instituties, de universiteiten, de boeken, het formele leren om te leren van persoonlijk ervaringen. Welke levenslessen heb je geleerd die het delen waard zijn? Age of Wonderland werkt samen met kunstenaars en ondernemers waarbij ze Europa willen verbinden met kennis uit de rest van de wereld om globale wicked problems op te lossen¹. Naast een day of learning organiseert deze organisatie ook zogenaamde residencies waarbij creatieven een periode lokaal aanwezig zijn bij een bedrijf om te sparren over een wicked problem. Dit artikel gaat over het verblijf van een jonge ondernemer uit Tanzania bij Enpuls een onderdeel van netwerkbeheerder Enexis. We interviewen Maurijn de Heus, explorer bij Enpuls samen met Christine.

Wat doet Enpuls?

Enpuls is onderdeel van een grote netwerkorganisatie Enexis (4390 medewerkers) die in Noord en Zuid Nederland alle elektriciteitskabels en gasleidingen in de grond beheert. Betrouwbaarheid is een van de kernwaarden van Enexis, niemand zit graag zonder stroom. Enpuls wil graag het Parijs-akkoord realiseren. Dat doen we door consumenten en bedrijfsleven te helpen over te gaan tot gebruik van duurzame energie.

Hoe kwam je in contact met Ahad Katera?

Christine had een ontmoeting met mijn collega en die koppelde ons aan elkaar, zij kende Katera uit een eerdere samenwerking binnen Hivos. Ahad is een jonge ondernemer uit Tanzania. Een land dat tot de vijf snelst groeiende economieën in Afrika behoort. Met als gevolg dat het er ook steeds meer afval is en meer behoefte aan voedsel. Katera combineerde deze twee aspecten door van bioafval organische mest te maken. Zijn start-up onderneming heet Guavay. We begonnen met een skype-call en daarin vonden we elkaar snel doordat er een persoonlijke klik was. Ik heb hem ook uitgenodigd om twee weken bij mij thuis te slapen in plaats van in een hotel.

Welke wicked problem wilde je met hem aanpakken?

Omdat we nog niet zo lang bestaan wilden we een versnelling doormaken qua innovatie op onze duurzaamheidsambitie. Omdat we onderdeel zijn van een bedrijf dat vooral op betrouwbaarheid stuurde is dat best een uitdaging. We hebben gekozen voor een pressurecooker van twee weken samen met Ahad Katera. We hebben als titel van ons project gekozen voor: The Secret Life of Energy. Een spannende naam waardoor de interesse meteen is gewekt.

Hoe hebben jullie het aangepakt?

We hebben twee weken lang elke dag andere mensen uitgenodigd volgens een estafette-systeem. De nieuwe groep deelnemers kon voortbouwen op de ideeën van de vorige groep doordat flits met ideeën van de dag ervoor bleven hangen. Op de startdag stond de vraag centraal: waar krijg jij energie van? Verder hadden we vijf korte presentaties van onder andere studenten van de Design Academy Eindhoven en van de curator van Age of Wonderland Arne Hendriks, werkzaam als speculatief designer. Hij heeft onder andere een project The Incredible Shrinking Man, dat onderzoekt wat er gebeurt als we zouden stoppen met groeien en allemaal krimpen tot 50 cm. Dat scheelt energie, ruimte en voedsel. Zijn speciali-

Het Enplus innovatieproces

teit is de What if-benadering. Een aantal voorbeelden hiervan:

- What if we could save our energy surpluses caused by jetlags?
- What if we could charge batteries from Earth's gravity?
- What if we could harvest the energy of falling meteorites?
- What if happiness or love is also energy, could we then transform this into electrical power to light a lamp?

Ahad Katera verzorgde ook een van de vijf presentaties tijdens de startdag en hij focuste op de effecten van stroomstoring wat in Afrika heel gebruikelijk is. In Kampala heeft de ene helft van de stad op even dagen stroom en de andere helft op oneven dagen. In Nederland streeft Enexis naar maximaal 25 minuten stroomstoring per jaar! Hoe ga je om met stroomstoring? Wij voelen ons direct onthand met al onze apparaten maar in Afrika zien ze dit als kans voor sociaal contact of een kans om een rekening te gaan betalen bij de bank. Door veel verschillende perspectieven werd de groep deelnemers aan het denken gezet. Het proces van twee weken eindigde met een mooie slotmiddag waar alle 50 deelnemers voor zijn uitgenodigd.

Wat zijn de belangrijkste opbrengsten van deze twee weken?

We hebben een frisse blik gekregen op het energievraagstuk. Waar we eerst gefocused waren op energiegebruik in huishoudens zijn we door deze weken meer gaan nadenken over het feit dat 25% van alle energie naar voedselproductie gaat. De verbinding met Enexis is versterkt doordat ook medewerkers van hen hebben meegedaan. Verder heeft iedereen zijn eigen aannames leren onderzoeken en bijgesteld. Dat vraagt uiteraard zelfreflectie en open staan voor nieuwe perspectieven.

Wat is het geheim van Katera?

Ahad is een hele nieuwsgierige en beleefde man die vooral veel vragen stelt vanuit een open houding. In feite een wolf in schaapskleren door zijn presentatie: ik kom hier vooral om te leren. Deelnemers hadden de neiging om onze Nederlandse situatie helemaal uit te leggen aan Katera alsof ze in Tanzania niet gewend zijn aan stroom en een stroommeter in de meterkast. Door iemand neer te zetten vanuit een ander werelddeel krijg je

een vervreemdingseffect waardoor de vanzelfsprekendheid wordt doorbroken.

Hadden Nederlandse organisatie-adviseurs hetzelfde kunnen bereiken?

Ik wil jullie niet beledigen, maar ik denk het niet. Op het moment dat je een consultant voor je neus krijgt als medewerker verwacht je dat hij je vertelt wat de hoogste baas wil dat je gaat doen. Die verwachting heb je al zodra de afspraak in je agenda verschijnt. Hetzelfde gebeurt als je naar een verplichte training wordt gestuurd. Dit hebben we aangekondigd als werksessie maar dan op een snellere manier. De titel (the Secret Life of Energy) en de aanwezigheid van de ondernemer Katera zorgde ook voor aantrekkingskracht. Deelnemers vertelden elkaar hoe inspirerend het was en daarom wilden mensen er graag bij zijn. Wat ook meehielp was dat we geen doel hadden of resultaat, het proces was het middel. En dat was dan wel weer een spannende keuze in een riskbased bedrijfsproces.

Welke drie tips halen we als Rijnconsult uit dit interview?

1. Crossovers maken qua kennis en achtergrond leidt tot sneller innovatie. Naast werken met creatieven zijn er ook bedrijven die met kinderen uit groep 8 werken aan hun innovatie
2. De focus leggen op anders werken in de praktijk in plaats van focus op leren leidt tot interesse in plaats van weerstand
3. Nieuwsgierigheid en reflectie blijven cruciaal om nieuwe inzichten te ontwikkelen.

1. <https://medium.com/100-days-of-learning>

Pieter Rop is expert op gebied van leiderschap, leren en ontwikkelen in organisaties.

Leuke ideeën die ontstaan zijn:

- Internationaal platform om ideeën en inspiratie te delen rond duurzame energie
- Receptenboek voor klikjes zodat je minder voedsel weggooit
- Iedereen 1 dag mediteren per jaar lost het hele energieprobleem op
- Elke dag 1 uur langer slapen scheelt energie